

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regvla LXXXIII. Bona fides non paritur, ut semel actum iterum exigatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

lib. 6. cap. Quintavallis 25. Ext. eod. adde & cap. Quanto
18. Ext. eod. tit. vel salva dignitate fieri non possint,
l. Nepos Proculo 125. D. De verb. signif. vel si maioris
momenti fiat, ut in cap. fin. de offic. Vicarii, lib. 6. cap.
2. De panis & remiss. eod. lib. 6. & l. Filii familias 7. D.
De donat. Quod spectat responsum Cuius C. Si cui,
inquit, simpliciter via per fundum cuiusquam cedatur
vel relinquatur in infinito, videlicet per quamlibet eius
partem ire, agere licebit; si civiliter tamen modo. Nam qua-
dam in sermone tacite excipiuntur: Non enim per villam
ipsam, nec per medias vineas ire, agere sinendus est; cum
ad aequè commodè per alteram partem facere possit minore

servientis fundi detrimento textus est in l. Si cui 9. D. De
servit. Neque movet, quod generalia generali-
liter sint accipienda, l. 1. §. generaliter D. De leg. prest.
l. Item apud 15 §. generaliter D. De iur. & quod spe-
cialia generalibus insunt, Semper specialia 174. D. De
reg. iur. item; contra eum debet fieri interpreta-
tio, qui legem dicere potuit apertius, cap. Contra
eum, supra eod. Non, inquam, hæc movent; quia re-
stringenda sunt, nisi ex verisimili coniectura lo-
quentis vel disponentis aliud colligatur, de qua
re fufius egimus ad c. In obscura, & ad cap. Contra
eum supra eod.

REGULA LXXXII.

Qui contra jura mercatur, bonam fidem præsumitur non habere.

Hanc Regulam confirmat textus in l. Quem-
admodum, 7. in fine Cod. De agricol. & cens. Fi-
dei autem nomine hic intelligimus con-
scientiam; ut & alibi, in cap. fin. Extr. De præscript. &
in cap. 2. sup. eod. ita quod bona fides, idem sit quod
bona sive illæsa conscientia, quam utique habe-
re non præsumitur, qui iure prohibente mer-
catur, facit l. Bona fides 109. D. De verb. signif. l. 3. D.

Ad leg. Fab. de plag. Ratio est: quia cum quilibet a-
ctiones suas ad normam iuris dirigere teneatur,
præsumitur non ignorare ius, vel saltem peritio-
res antea consuluisse, l. Leges sacratissima 9. C. De le-
gib. cap. 1. cap. 5. Extr. De constitut. unde necesse est
eum non bonâ fide agere, saltem præsumtivè,
per text. in l. Dolus 44. D. Mandati. His coniunge,
quæ diximus ad cap. Ignorantia supra eod.

REGULA LXXXIII.

Bona fides non patitur, ut semel actum iterum exigatur.

Locupletaretur enim cum alterius detri-
mento, contra naturalem æquitatem, l. Iure
naturali 206. D. hoc tit. & l. Nam hoc natura 14.
D. De condic. indeb. dixi latius ad c. Locupletari 48. su-
pra eod. Quare is, qui iterum exigit, modò repelli-
tur ipso iure, modò oppositâ doli mali exceptio-
ne. Ipso iure, si solutio eius, quod debetur facta
est: nam solutione tollitur obligatio, Inst. Quibus
modis toll. oblig. in princ. etiam si illa ignorante, vel
invito etiam debitore, ab alio facta sit, Inst. d. loco,
l. Solvendo 40. D. Neg. gestor l. Solutionem 23. & l. Sol-
vere 53. D. De solut. Doli mali exceptio: puta, si
solutio facta sit pupillo, absque tutoris autori-
tate. Nam licet debitor hac solutione non liberet-
ur à pupillo; tamen si pecunia soluta adhuc ex-
tet apud pupillum, aut ex ea locupletior factus
sit, tunc se debitor iterum conventus doli mali
exceptione, §. penult. Inst. Quibus alien. licet. Quap-
doque tamen semel soluti exactio iterum conce-
ditur; veluti in eo, qui ex chirographo suo con-

ventus, negat suum esse chirographum; aut sibi
numeratam esse pecuniam: nam convictus men-
daci solvere cogitur, etiam si antea solverit,
Auth. Contra Cod. De non num. pecun. sumpta ex §. stu-
dium, Nov. de triente & semisse. Idque propter inficia-
tionem suam, & sic ex nova causa. Interdum & in
diversis personis duplex exactio admittitur; pu-
ta, si una res duorum testamentis eidem legata
sit: etenim legatarius æstimationem rei ex uno
testamento consecutus, ex altero nihilominus
rectè agit ad ipsam rem consequendam, §. Res alie-
na vers. hac ratione Inst. De legat. Et qui rei vindic-
ationem intentavit, contra eum, qui dolo defuit
possidere (cum hic pro possessore habeatur) & æ-
stimationem recepit, non prohibetur etiam ip-
sam rem à novo possessore vindicare, l. Stichum 95
& dolo D. De solutionib. Idem est in interdico de ta-
bulis exhibendis, l. 3. §. condemnatio D. De tabul. ex-
hib.

Non minus hæc Regula transferri potest ad
Ecce pœnas

pœnas; ut si cui delicti nomine semel pœna infligta est, amplius eadem vel aliâ affici non possit, *cap. 4. in fine Ext. De judic. l. Sanctio 41 in fine D. De pœnis, l. Omnes: 3 cum l. seq. Cod. eod.* Contra diversos vero ejusdem delicti nomine eadem pœna recte repetitur, ut in causa injuriarum, *l. 1. §. fin. D. De injur. furti, l. Vulgaris 21. §. pen. D. De furt. Legis Aquilæ, l. Ita vulneratus 51. D. Ad leg. Aquil.* Illud addubitari possit, an cum unum idemque deli-

ctum tam jure Canonico quàm Civili coercetur, unius coercitio alteram abolet? Quod certe non videtur, *per text. in c. fin. De pœn. lib. 6. ex c. 2. Ext. De maled.* cum jurisdictione Ecclesiastica seculari non deroget, neque è diverso secularis Ecclesiasticæ, *cap. Per venerabilem 13 Qui filii sint legit. can. Cum ad verum distinct. 96.* De quo latius Covarruvias consulatur, *lib. 2. Varar. resol. c. 10.*

REGULA LXXXIV.

Cùm quid una via prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.

Non scilicet fraus fiat legi. Ut ecce, qui in Prælatum electus est, sicut ante confirmationem suam, Ecclesiæ res administrare tamquam Prælatus non potest, ita neque nomine procuratorio vel œconomi, *cap. Avaritia 5. De elect. lib. 6. & maritus, qui ob adulterium uxoris ad divisionem thori agit, licet nomen, locum, & tempus, aliaque solemnia libello comprehendere teneatur, de quibus in l. 3. D. De accus. non tamen ad pœnam talionis, si in probatione defecerit, se obstringere poterit, ne hac saltem via separationem impetret, cap. Tua 5. Ext. De procurat.* Aliisque exemplis, si opus esset, hæc Regula illustrari possit.

Est autem exaudienda, quoad id, quod principaliter lege prohibetur. Secus si in modo aut in via prohibitio sit: tunc enim interdictum non est, alio modo aut viâ legitimè rem explicari. Licet enim illegitimus in Episcopum eligi non possit, postulari tamen poterit, *cap. Innovatus 20. Ext. De elect.* Hæreditas pactionibus relinqui quidem non potest, testamento tamen potest, *l. Hæreditas 5. C. De pact. convens. l. Licet 29. C. De pact.* Qui juravit se non accusaturum uxorem suam adulterii, etsi accusare eam non possit, denunciare tamen

non prohibetur, *cap. Quemadmodum 25 §. fin. Ext. De jurejur.* Idem evenit in actionibus: ut exempli gratiâ, ad rem empram male agitur actione locati, vel depositi: rectè tamen capri actione agitur, eò quòd his & similibus speciebus, non res ipsa, de qua quæritur, sed modus vel via agendi ad rem tantum prohibeatur.

Altera hujus Regulæ declaratio est, si utraque via ad eundem effectum ducendâ tendat, ut in exemplis prius adductis: persæpe enim in consequentiam alterius rei idem effectus sequitur, sicut eleganter ostendit Ulpian. in tutore, qui licet in rem suam pupillo auctore esse non possit, ut pupillus sibi obligetur; potest tamen sui debitoris hæreditatem aduati pupillo auctoritatem suam accommodare, ut sic per consequentiam pupillus sibi obligetur, *l. 1. §. l. Quod dicimus 7. D. De auctore. & cons. tur.* Sic jus patronatus, etsi per se, id est, separatim emi non possit, *c. De jure 16. Ext. De jure patronat.* rectè tamen sequitur emptionem universitatis, in qua inest, *cap. Cùm saculum 13 eod. De jure patron.* Quâ ratione & stipulatio alteri facta, tamen si inutilis sit, pœnæ tamen adjectione in consequentiam sustinetur, *§. alteri Inst. De inutil. stipul.*

REGULA LXXXV.

Contractus ex conventionione legem accipere dignoscuntur.

Assentitur juris Civilis Regula, in *l. Contractus 3. eodem tit. in l. 1. §. si conveniat. D. Depos.* Lex etsi idem sit quod pactum adjectum in contractibus, sicut supra exposuimus, *ade Contractus sup. eod.* melius tamen est hic legem accipere pro forma contractus, ut potè quòd ex con-

ventionione, propria contractus natura aliter formetur, *l. Iuris gentium 7. §. quinimo D. De pact. actio-* que eo nomine vel ex ipso contractu, vel præscriptis verbis, *l. 2. C. De pact. inter empt. & vend. l. 6. C. De ver. permus.* vel certè conditio detur, *l. Legem 10. C. De pact.* Præterquam si conventio sit rei tur-